

Otázka: Mezinárodní právo

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): wanda

Rozlišuje se **mezinárodní právo veřejné a soukromé** (odvětví vnitrostátního práva-úprava soukromoprávních vztahů v rámci vztahů občanského, obchodního, rodinného a pracovního práva).

Mezinárodní právo veřejné – je soubor právních norem, které regulují vztahy mezi státy, jejich vztahy k mezinárodním organizacím a dalším subjektům mezinárodního práva a vzájemné vztahy mezinárodních organizací a stanoví oprávněné způsoby jejich chování v rámci mezinárodního společenství.

Subjekty mezinárodního práva: svrchované státy, mezinárodní organizace

jednotlivci (fyzické osoby)

Prameny:

A, materiální (zvyklosti, poměr sil mezi státy, atd.)

B, formální – mezinárodní smlouvy

mezinárodní obyčeje (např. zásada zákazu přivlastňování kosmického prostoru)

Neexistuje žádný orgán nadřazený jeho subjektům, který by vytvářel mezinárodní právo veřejné. Vytvářejí je samy státy.

Mezinárodní smlouva: dohoda nejméně dvou subjektů mezinárodního práva, kterou tyto subjekty zakládají vzájemné právní vztahy, z nichž pro ně vyplývají určitá práva a závazky.

Názvy smluv: konvence, deklarace, protokol, ujednání, dohoda, pakt, úmluva, charta,...

Dělení smluv: a, podle obsahu: smlouvy hospodářské, politické, mírové a válečné

b, podle volnosti přístupu smluvních stran

smlouvy otevřené (záleží na libovůli přistupujících států)

polootevřené (třeba splnit určité podmínky)

zavřené (třeba souhlasu všech členských států)

c, podle počtu smluvních stran: smlouvy dvoustranné (bilaterální)

mnohostranné (multilaterální)

d, podle formy smlouvy: veřejné a tajné nebo prezidentské, vládní, rezortní

Základní zásady mezinárodního práva:

Zásady sestavilo a vyhlásilo Valné shromáždění OSN v Deklaraci zásad přátelských vztahů a spolupráce mezi státy v roce 1970

- 1, zákaz hrozby silou nebo použití síly (síla se může použít jedině při výkonu práva sebeobranu či při donucovací akci Rady bezpečnosti OSN proti útočníkovi)
- 2, mírové urovnávání sporů
- 3, nevměšování do vnitřních záležitostí státu
- 4, spolupráce států
- 5, sebeurčení národů (zásady sebeurčení se mohou dovolávat jen národy, ne národnosti, etnické nebo náboženské menšiny)
- 6, svrchovaná rovnost států
- 7, poctivé dodržování závazků

Mezinárodní právní odpovědnost

Institut mezinárodní právní odpovědnosti tvoří soubor norem, které upravují právní následky mezinárodně protiprávního jednání. Tyto normy ukládají delikventům k původní povinnosti, kterou porušili, dodatečné závazky, které se aktivují až v okamžiku porušení původního pravidla.

Stát zodpovídá za své mezinárodně protiprávní chování, za porušení závazku či chování

svých orgánů.

Odčinění škody způsobené mezinárodně protiprávním chováním je **REPARACE**.

Formy reparaace: 1, restituce - uvedení do původního stavu (např. zrušení mezinárodního protiprávního zákona, vrácení zkonfiskovaného majetku, oprava objektu)

2, kompenzace - odškodnění výplatou odpovídající peněžní částky, popřípadě poskytnutí zboží či služeb, používá se, pokud není možná restituce

3, satisfakce - nehmotné odčinění morální povahy, může být vyjádřena lítostí nebo omluvou, dále symbolickým aktem, ubezpečením, že k podobnému protiprávnímu jednání nedojde

Donucení v mezinárodním právu

Donucení jsou legální mechanismy nátlaku na subjekty mezinárodního práva, aby respektovaly mezinárodní normy.

Mezinárodní společenství nemá ústřední výkonnou moc, která by vyvinula patřičný tlak na kterýkoliv subjekt mezinárodního práva, který by porušil právo.

Proti individuálnímu porušiteli zákazu použití síly mobilizuje celé společenství (Rada bezpečnosti OSN)

Znaky donucení: reaguje na předchozí mezinárodní protiprávní chování

je závislé na povaze a závažnosti porušeného pravidla

na rozsahu vzniklé škody

na míře ochoty donucovaného státu spolupracovat s postiženým státem

Formy donucení:

1. Retorse

- odvěta, která spočívá v nátlakovém chování, ale v mezích mezinárodního práva

a, jednostranné přerušování vyjednávání o nějaké smlouvě

b, odvolání chystané návštěvy vysokého představitele státu nebo odvolání diplomata,

vízové problémy

2. Represálie

užívá se většinou v ekonomické sféře - EMBARGO a BOJKOT

Embargo - zákaz vývozu surovin (zbraní, ropy) a jiných výrobků či služeb do státu, který porušil mezinárodní právo

Bojkot - zákaz dovozu surovin a jiných výrobků či služeb ze státu, který porušil mezinárodní právo,

státu je také pozastaveno členství v mezinárodních organizacích, je politicky izolován, omezení nebo přerušování diplomatických styků

3. Sebeobrana

výjimka ze zákazu použití síly, možná jedině proti probíhajícímu ozbrojenému útoku nebo okamžitě po útoku, musí být přiměřená a včas ukončená

4. Kolektivní sebeobrana vyplývá ze spojeneckých smluv, jedině když oběť prokáže napadení a požádá spojence o vojenskou pomoc

Mezinárodní ochrana lidských práv

Lidská práva nejčastěji porušují státy, nikoli jednotlivci. Zvláštní význam má proto mezinárodní ochrana lidských práv.

Nejvýznamnější mezinárodní organizací na ochranu lidských práv je **OSN**, v Evropě má zvláštní význam **Rada Evropy**.

Nejdůležitější mezinárodní úmluvy:

Všeobecná deklarace lidských práv 10.12.1948 – závaznost mezinárodního obyčeje

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod 4.11.1950 – Rada Evropy

Evropská sociální charta 18.10.1961 – Rada Evropy

při OSN pracuje **Rada pro lidská práva, Vysoký komisař OSN pro lidská práva**

při Radě Evropy pracuje **Evropský soud pro lidská práva** (Štrasburk ve Francii)

byl zřízen roku 1959 k projednávání porušení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (1950), každý smluvní stát je zastoupen 1 soudcem (47 soudců)

stížnost na porušení Úmluvy může k soudu podat: 1, smluvní stát (mezistátní stížnost)

2, jednotlivci, skupiny jednotlivců, nevládní organizace (individuální stížnost)

O přijetí stížnosti rozhoduje tříčlenný Výbor, který ji může odmítnout nebo přijmout a předat **sedmičlennému Senátu**, pokud jde o mimořádně závažnou kauzu, může být věc postoupena **Velkému senátu** (17 soudců) – jeho rozsudek je konečný

Po vynesení rozsudku sedmičlenným Senátem mohou ve výjimečných případech sporné strany do 3 měsíců podat žádost o projednání před Velkým senátem.

Stížnost musí směřovat proti aktu státního orgánu (zákonodárny orgán, správní orgán, aj.) některého smluvního státu (nikoli proti jednotlivcům nebo soukromým subjektům)

O ochranu lidských práv dbají i různé nezávislé organizace.

Zásadní význam má nezávislá organizace **Amnesty International (1961)**

podpora a ochrana politických vězňů, nespravedlivě stíhaných a pronásledovaných

chce zrušit trest smrti, zastavit mučení, ochranu civilistů v ozbrojených konfliktech

Human Rights Watch (1978) – mezinárodní nevládní organizace na obranu a ochranu lidských práv, proti trestu smrti, dětské práci, děti ve válce, diskriminace,.....